

Sociology of Education

Presenting a Model of Education Along with Production based on Finding Idea and Creativity Fostering in the Conservatories of Golestan Province

Bibi Naeimeh Sheikh¹ , Kambiz Esmaeilnia Shirvani² *, Maryam Safari³ , Masoumeh Bagherpour⁴

1. PhD student, Department of Educational Management, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran.
2. Assistant Professor, Department of Educational management, Gorgan Branch, Islamic Azad University, Gorgan, Iran (Corresponding Author).
3. Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Azadshahr Branch, Islamic Azad University, Azadshahr, Iran.
4. Department of Educational Sciences, Bandargaz branch, Islamic Azad University, Bandargaz, Iran.

❖ **Corresponding Author Email:** kshirvani59@gmail.com

Research Paper

Abstract

Receive: 2024/01/22

Accept: 2024/08/15

Published: 2024/09/08

Keywords:

Education, Production, Idea Finding, Creativity Fostering, Conservatories.

Article Cite:

Sheikh BN, Esmaeilnia Shirvani K, Safari M, Bagherpour M. (2024). Presenting a Model of Education Along with Production based on Finding Idea and Creativity Fostering in the Conservatories of Golestan Province, *Sociology of Education*. 10(2): 116-126.

Purpose: The objective of this study was to validate a model for diagnosing neglected curriculum aspects in the secondary education system of Tehran.

Methodology: This applied research utilized a descriptive-survey methodology. The study population included all secondary school teachers in Tehran, from which a random sample of 370 teachers was selected. Data were collected using a researcher-designed questionnaire that assessed eight dimensions of literacy with reliability coefficients ranging from $\alpha = 0.93$ to $\alpha = 0.96$. Confirmatory factor analysis, covariance analysis, and structural equation modeling were employed to analyze the data.

Findings: The findings revealed significant correlations between causal, contextual, strategic, intervening, and consequential conditions and the neglected curriculum pathology model. These results indicate that the current secondary education curricula in Tehran require revisions and enhancements to comprehensively address the educational and developmental needs of students.

Conclusion: This study emphasizes the importance of revising and improving the secondary education curriculum. The results highlight the need for greater focus on neglected literacy dimensions, which can contribute to the overall quality of education and student development. It is recommended that educational policymakers use these findings to enhance current curricula and adopt innovative strategies to increase their effectiveness.

<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

جامعه‌شناسی آموزش و پرورش

ارائه مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌های استان گلستان

بی بی نعیمه شیخ^۱، کامبیز اسماعیل نیا شیروانی^۲ ID، *، مریم صفری^۳ ID، معصومه باقرپور^۴ ID

۱. دانشجوی دکتری، گروه مدیریت آموزشی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران.

۲. استادیار، گروه مدیریت آموزشی، واحد گرگان، دانشگاه آزاد اسلامی، گرگان، ایران (نویسنده مسئول).

۳. استادیار، گروه علوم تربیتی، واحد آزادشهر، دانشگاه آزاد اسلامی، آزادشهر، ایران.

۴. گروه علوم تربیتی، واحد بندرگز، دانشگاه آزاد اسلامی، بندرگز، ایران.

✉ ایمیل نویسنده مسئول: kshirvani59@gmail.com

چکیده	مقاله تحقیقاتی
<p>هدف: آموزش همراه با ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در مدارس به‌ویژه در هنرستان‌ها از اهمیت خاصی برخوردار می‌باشد. بنابراین پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌های استان گلستان انجام شد.</p> <p>روش: این مطالعه با رویکرد کیفی انجام شد. جامعه آماری پژوهش حاضر، خبرگان آشنا به حیطه پژوهش بودند که طبق اصل اشباع نظری ۲۰ نفر از آنها با روش نمونه‌گیری هدفمند به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. ابزار این مطالعه، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که روایی آن با روش محتوایی ۰/۷۶ و پایایی آن با روش ضریب توافق بین دو کدگذار ۰/۸۹ محاسبه شد. داده‌های پژوهش حاضر با روش کدگذاری در نرم‌افزار مکس کیودا تحلیل شدند.</p> <p>یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد که مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌های استان گلستان دارای ۵۶ مولفه و ۱۱ بعد داشت. ابعاد مدل مذکور شامل محتوا و سازماندهی (با ۵ مولفه)، اهداف برنامه‌درسی (با ۱۴ مولفه)، راهبردهای تدریس و یادگیری (با ۷ مولفه)، ارتباط با بازار کار (با ۳ مولفه)، مشارکت در تولید برنامه‌درسی (با ۲ مولفه)، آموزش و مشاوره (با ۴ مولفه)، اصول تدوین (با ۳ مولفه)، ارزشیابی (با ۷ مولفه)، فعال‌سازی مکان و تسهیل در تولید (با ۵ مولفه)، تعامل مستمر با مراکز علمی (با ۳ مولفه) و ویژگی‌های برنامه‌درسی (با ۳ مولفه) بودند.</p> <p>نتیجه‌گیری: متخصصان و برنامه‌ریزان نظام آموزشی به‌ویژه نظام آموزش هنرستان‌ها با توجه به ابعاد و مولفه‌های شناسایی شده می‌توانند زمینه را برای بهبود آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌ها فراهم آورند.</p>	<p>دریافت: ۱۴۰۲/۱۱/۰۲</p> <p>پذیرش: ۱۴۰۳/۰۵/۲۵</p> <p>انتشار: ۱۴۰۳/۰۶/۱۸</p> <p>واژگان کلیدی: آموزش، تولید، ایده‌یابی، پرورش خلاقیت، هنرستان.</p> <p>استناد مقاله: شیخ ب ن، اسماعیل نیا شیروانی ک، صفری م، باقرپور م. (۱۴۰۳). ارائه مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌های استان گلستان. جامعه‌شناسی آموزش و پرورش، ۱۰(۲): ۱۱۶-۱۲۶.</p>

<https://doi.org/10.22034/ijes.2021.541983.1184>

<https://dorl.net/dor/20.1001.1.23221445.1401.15.1.1.0>

Creative Commons: CC BY 4.0

مقدمه

یکی از نگرانی‌های مهم سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان نظام‌های آموزشی در همه کشورها ورود دانش‌آموختگان از مدرسه به بازار کار و اشتغال است و اگر این فرآیند گذر به‌صورت آسان و سریع محقق شود، دانش‌آموختگان می‌توانند به آرامی و بدون نگرانی و سرگردانی در بازار کار اشتغال یابند (Karimi, Alizamani Sardarabadi and Movahedi, 2021). امروزه از نظام آموزش و پرورش انتظار می‌رود که نیروی انسانی کارآمد تربیت کند و به همین دلیل توجه به آموزش‌های مهارتی به یکی از خط‌مشی‌های اساسی کشورهای توسعه‌یافته و درحال توسعه برای تربیت نیروی انسانی تبدیل شده است و هنرستان‌ها یکی از منابع اصلی تأمین نیروی انسانی ماهر برای توسعه اقتصادی و اجتماعی جایگاهی ویژه در نظام آموزش و پرورش دارند (Darvishpour, Saber Garkani, Mosleh and Sharifian, 2022). هنرستان‌ها در راستای ارتباط و هماهنگی نظام آموزش و پرورش و نیازهای بازار کار تأسیس شدند. در واقع، یکی از مهم‌ترین بخش‌های نظام جدید آموزش متوسطه بخش هنرستان است که با هدف اشاعه مهارت‌آموزی تشکیل و جهت‌گیری اصلی آن آماده‌کردن بخش قابل توجهی از نوجوانان و جوانان برای اشتغال می‌باشد (Moradi, Nekhostein and Goldoust and Satari, 2020). یکی از مهم‌ترین بخش‌های نظام آموزش و پرورش کشور ایران، آموزش هنرستان بوده و این نوع آموزش از جمله خط‌مشی‌های کشور جهت تربیت نیروی انسانی کارآمد در سطح پیش از دانشگاه می‌باشد. امروزه، نوع و چگونگی آموزش در هنرستان به‌عنوان یکی از مهم‌ترین عوامل توسعه جوامع و از شاخص‌های مهم رشد و توسعه کشورها محسوب می‌شود (Dortaj, Abbaspour, Dekavar and Abdollahi, 2019).

یکی از مباحث مهم در هنرستان‌ها آموزش همراه با تولید است. در واقع، آموزش هنرستان‌ها یکی از راه‌های خروج نظام آموزشی از مسائل و معضله‌ها در زمینه اشتغال‌زایی فارغ‌التحصیلان است. زیرا با توجه به سرعت تغییرها در فناوری، تحول در بازار کار، تغییرهای سریع و پیچیدگی روزافزون در مشاغل موجود و پیدایش مشاغل جدید آموزش هنرستان به‌عنوان ابزاری لازم و ضروری برای ایجاد اشتغال، ارتقای درآمد و تربیت نیروی انسانی کارآمد شناخته شود (Fathiazar, Mikaeiloo, Adib and Khallaghi, 2018). در آموزش هنرستان‌ها علاوه بر ایجاد گرایش‌ها لازم است تا دانش‌آموختگان مهارت‌های موردنیاز بازار کار را نیز کسب کنند. زیرا هدف اصلی هنرستان‌ها تربیت تکنسین برای کار در صنایع مختلف می‌باشد. بنابراین، باید بین نظام‌های آموزشی و بخش صنعت، خدمات، کشاورزی و هنر همکاری‌های بیشتری صورت گیرد. یکی از راهکارهای ارتباط آموزش با بازار کار، آموزش همراه با تولید است که به آموزش در محیط‌های تولیدی مربوط می‌شود (Sobhaninezhad and Tezhdan, 2015). آموزش همراه با تولید منجر به تولید محصول یا خدمات مبادرت می‌ورزند و با فروش محصولات هم درآمدی برای خود کسب نموده و هم بخشی از هزینه‌های هنرستان‌ها را جبران نمایند. این امر زمانی تحقق می‌یابد که کیفیت آموزش‌ها بهبود یابد و متناسب با نیاز بازار کار باشد. آموزش همراه با تولید یک روش آموزشی در آموزش هنرستان‌ها است که غالباً از دیدگاه برنامه‌درسی کارآیی اجتماعی و از الگوهای ارتباط با بازار و محیط کار از نوع برنامه‌محور پیروی می‌کند (Mikaeiloo, Fathiazar, Adib and Khallaghi, 2017). آموزش همراه با تولید در هنرستان‌ها با هدف کیفیت‌بخشی به آموزش‌ها و بهبود میزان اشتغال فارغ‌التحصیلان ضرورتی است که اجرای این مطالعه را توجیه می‌کند. منظور از آموزش همراه با تولید، آموزش مطلوب درس‌های استاندارد مهارت در هنرستان‌ها است که به تولید محصول توسط هنرجویان منجر می‌شود (Fathiazar et al, 2018).

آموزش باید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت باشد که خلاقیت به‌عنوان یک ویژگی مطلوب انسانی است که مدارس باید برای پرورش آن جدیت نشان دهند (Kondo, Fukushima, Sekikawa, Ogasawara, Akiyama and Koizumi, 2022). در گذشته، خلاقیت یک استعداد ذاتی و توانایی الهی محسوب می‌شد، اما امروزه خلاقیت فقط یک استعداد ذاتی و ویژه افراد نابغه نیست، بلکه قابل آموزش می‌باشد (Hassankhouei, Rezvani, Ahmadi and Haji Arbabi, 2021). پرورش خلاقیت یکی از فرصت‌های پرورشی برای آموزش دانش‌آموختگان است که در صورت تحقق آن پیامدهای مطلوبی در جنبه‌های مختلف شناختی، اجتماعی، روانی و غیره محقق خواهد شد و احتمال موفقیت در زندگی افزایش می‌یابد (Azhdari, Eftekhar Saadi, Borna and Safarzadeh, 2022). خلاقیت اساسی‌ترین توانایی انسان و یکی از موضوع‌هایی است که در همه زمان‌ها مورد توجه متخصصان و برنامه‌ریزان قرار گرفته است که به توانایی فرد برای تولید ایده‌ها، نظریه‌ها، بینش‌ها و اشیای جدید، بدیع و باسازاری در علم و دیگر زمینه‌ها اشاره دارد که از نظر متخصصان اصیل و ارزشمند تلقی می‌شود (Deravipor, Assareh, Nasri and Armand, 2022). پرورش خلاقیت یکی از محورهای اساسی نظام‌های آموزشی است و با آموزش شیوه‌های تفکر خلاق و تقویت توانایی‌های خلاقانه نقش بسیاری در رشد یا سرکوبی خلاقیت دانش‌آموختگان دارند و توجه به پرورش خلاقیت یکی از مسائل بسیار مهم در نظام آموزش و پرورش می‌باشد (Parhizgar, Talischi and Toulabi, 2023). خلاقیت به‌عنوان یکی از هدف‌های تحصیلی و اساسی‌ترین توانایی مغز بشر به وی قدرت تجسم، پیش‌بینی و ایجاد ایده‌ها و ایده‌یابی را می‌دهد که پژوهش‌های بسیاری درباره آن صورت پذیرفته است (Soh, 2017). خلاقیت یکی از جنبه‌های اصلی تفکر می‌باشد که انسان به کمک آن می‌تواند اهداف آرمان‌گرایانه خود را محقق سازد و توانایی‌های خود را شکوفا نماید (Xiang, Li, Yang, Ye, Li, Dou and et al, 2024). خلاقیت توانایی شخص در خلق ایده‌ها، نظریه‌ها، بینش‌ها، اشیای جدید و تولید مجدد علوم و سایر زمینه‌هایی است که از نظر محققان مبتکرانه و از لحاظ علمی ارزشمند تلقی شود. به عبارت دیگر، خلاقیت خلق ایده یا محصولی تازه و مبتکرانه است که برای فرد یا افرادی سودمند باشد (Howard Morris, 2022). در تعریفی دیگر، خلاقیت به‌کارگیری توانایی‌های ذهنی برای ایجاد ایده یا فکری جدید و بدیع است. به عبارت دیگر، خلاقیت به استفاده از قدرت تخیل جهت ایجاد خدمات و محصولات جدیدی می‌باشد که قبلاً وجود نداشتند (Perez-Luno, Aguilar-Caro and Munoz-Doyague, 2023).

پژوهش حاضر به‌دنبال طراحی مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌ها است که بررسی‌ها حاکی از آن بود که در زمینه مدل آموزش در هنرستان‌ها پژوهش‌های کمی انجام که در ادامه گزارش می‌شوند، اما پژوهشی در این زمینه درباره مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش

خلاقیت انجام نشده است که انجام آن می‌تواند به شناخت بهتر وضع موجود کمک زیادی کند. Darvishpour et al (2022) ضمن پژوهشی درباره مدل آموزش استاندارد در هنرستان‌ها از بعد مهارت‌آموزی به این نتیجه رسیدند که مدل مذکور دارای ۲۴ گویه در ۵ مولفه مالی و فیزیکی، منابع انسانی، آموزش و یادگیری، علمی و نوآوری و پرورش جسمی و روحی بود. Fathiazar et al (2018) ضمن پژوهشی درباره روش‌های مطلوب ارزشیابی در الگوی آموزش همراه با تولید در هنرستان‌ها به این نتیجه رسیدند که برای آن ابعاد و مولفه‌هایی شامل زمینه‌های ارزشیابی (فرآیند و نتایج)، عوامل ارزشیابی (هنرجو، هنرآموز و ارزشیاب مستقل)، مراحل ارزشیابی (تکوینی و تراکمی) و معیار ارزشیابی (شرایط و سطح قابل قبول عملکرد) شناسایی شد. Mikaeiloo et al (2017) ضمن پژوهشی درباره عوامل موثر بر اجرای مطلوب کارورزی در الگوی آموزش همراه با تولید در هنرستان‌ها به این نتیجه رسیدند که عوامل موثر بر آن شامل زمان اجراء، مدت ساعت‌های حضور در محیط کار، مکان و کیفیت آموزش‌ها بودند.

سازمان آموزش و پرورش در حوزه هنرستان برای همسویی با تحول‌های جهانی در زمینه آموزش‌های مهارتی و ایجاد زمینه ارتقای منابع انسانی، آموزش‌هایی را در دستور کار خود قرار داده که در جذب نوجوانان و جوانان جویای کار و نخبگان مهارتی موثر است. فرآیند آموزشی جدید که مبتنی بر آموزش، تولید، بازاریابی و فروش می‌باشد به تولید محصولاتی دست می‌زند که قابلیت فروش داشته باشند. به عبارت دیگر، فرآیند آموزش در این مدل از ابتدای خرید مواد اولیه از بازار تا عرضه محصولات تولیدشده توسط کارآموزان هنرستان‌ها در بازار کار ادامه می‌یابد. اجرای این مدل علاوه بر بهبود یادگیری و عملکرد هنرجویان می‌تواند زمینه اشتغال آنها را فراهم کرده و همچنین با فروش محصولات تولیدی بخشی از هزینه‌های هنرستان‌ها را تأمین و درآمدی نیز برای هنرجویان فراهم کند. یکی از خلأهای موجود عدم وجود ملی درباره مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌ها است که انجام این مطالعه می‌تواند به متخصصان و برنامه‌ریزان نظام آموزش و پرورش و به‌ویژه نظام آموزش و پرورش در بخش و حوزه هنرستان کمک شایانی در شناخت وضع و ارائه راهکارهایی برای بهبود مدل مذکور کمک نماید. با توجه به مطالب مطرح‌شده، پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌های استان گلستان انجام شد.

روش‌شناسی پژوهش

این مطالعه از نظر هدف کاربردی بود که با رویکرد کیفی انجام شد. به عبارت دیگر، پژوهشگر از لحاظ کیفی موضوع پژوهش را با شرکت‌کنندگان محدود بررسی می‌کند. جامعه آماری پژوهش حاضر، خبرگان آشنا به حیطه پژوهش بودند که طبق اصل اشباع نظری ۲۰ نفر از آنها با روش نمونه‌گیری هدفمند به‌عنوان نمونه انتخاب شدند. به عبارت دیگر، جامعه آماری شامل خبرگان، متخصصان و افراد آگاه و متخصص در زمینه‌های برنامه‌درسی بودند. جامعه پژوهش افرادی بودند که از نظر آگاهی و اطلاعات در زمینه پژوهش برجسته بود و اینکه بتواند با ارائه اطلاعات دقیق و جامع نمادی از جامعه پژوهش باشند. همچنین، معیارهای انتخاب خبرگان آشنا به حیطه پژوهش شامل سابقه فعالیت در زمینه طراحی برنامه‌درسی، انتشار مقاله در نشریه‌های معتبر داخلی و خارجی، راهنمایی پایان‌نامه در دوره تحصیلات تکمیلی در زمینه پژوهش و سابقه شرکت در گردهمایی‌ها، سمینارها و سایر مجامع تخصصی در زمینه برنامه‌درسی مبتنی بر خلاقیت در هنرستان‌ها بودند. سمت، رشته تحصیلی، تحصیلات و حوزه فعالیت خبرگان آشنا به حیطه پژوهش در جدول ۱ گزارش شده است.

جدول ۱. اطلاعات خبرگان آشنا به حیطه پژوهش شامل سمت، رشته تحصیلی، تحصیلات و حوزه فعالیت

ردیف	سمت	رشته تحصیلی	تحصیلات	حوزه فعالیت
۱	هیئت علمی دانشگاه	مدیریت آموزشی	دکتری	دانشگاهی
۲	هنرآموز	مدیریت آموزشی	کارشناسی ارشد	اجرائی
۳	هیئت علمی دانشگاه	برنامه‌ریزی درسی	دکتری	دانشگاهی
۴	هیئت علمی دانشگاه	تحقیقات آموزشی	دکتری	دانشگاهی
۵	هیئت علمی دانشگاه	مدیریت آموزشی	دکتری	اجرائی و دانشگاهی
۶	هیئت علمی دانشگاه	مدیریت آموزشی	دکتری	دانشگاهی
۷	هیئت علمی دانشگاه	آموزش متوسطه و آموزش عالی	دکتری	دانشگاهی
۸	هیئت علمی دانشگاه	برنامه‌ریزی درسی	دکتری	دانشگاهی
۹	هیئت علمی دانشگاه	سیاست‌گذاری آموزشی	دکتری	دانشگاهی
۱۰	هیئت علمی دانشگاه	سیاست‌گذاری آموزشی	کارشناسی ارشد	اجرائی و دانشگاهی
۱۱	هنرآموز	الکترونیک	دکتری	اجرائی
۱۲	هنرآموز	تکنولوژی آموزشی	دکتری	دانشگاهی
۱۳	هیئت علمی دانشگاه	برنامه‌ریزی درسی	دکتری	دانشگاهی

ردیف	سمت	رشته تحصیلی	تحصیلات	حوزه فعالیت
۱	هیئت علمی دانشگاه	مدیریت آموزشی	دکتری	دانشگاهی
۲	هنرآموز	مدیریت آموزشی	کارشناسی ارشد	اجرایی
۳	هیئت علمی دانشگاه	برنامه‌ریزی درسی	دکتری	دانشگاهی
۴	هیئت علمی دانشگاه	تحقیقات آموزشی	دکتری	دانشگاهی
۵	هیئت علمی دانشگاه	مدیریت آموزشی	دکتری	اجرایی و دانشگاهی
۱۴	هیئت علمی دانشگاه	برنامه‌ریزی درسی	دکتری	دانشگاهی
۱۵	هیئت علمی دانشگاه	برنامه‌ریزی درسی	دکتری	دانشگاهی
۱۶	هیئت علمی دانشگاه	برنامه‌ریزی درسی	دکتری	دانشگاهی
۱۷	هیئت علمی دانشگاه	برنامه‌ریزی درسی	دکتری	دانشگاهی
۱۸	هیئت علمی دانشگاه	برنامه‌ریزی درسی	دکتری	دانشگاهی
۱۹	هیئت علمی دانشگاه	علوم تربیتی	دکتری	دانشگاهی
۲۰	هنرآموز	مکانیک	کارشناسی ارشد	اجرایی

ابزار این مطالعه، مصاحبه نیمه‌ساختاریافته بود که روایی آن با روش محتوایی ۰/۷۶ و پایایی آن با روش ضریب توافق بین دو کدگذار ۰/۸۹ محاسبه شد. در این پژوهش هدف اصلی بررسی و ارائه مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌های استان گلستان است و برای بررسی عمیق و شناخت بیشتر موضوع در زمینه ابعاد و مولفه‌های آن می‌باشد. مصاحبه‌ها به صورت انفرادی انجام شد و مدت زمان هر مصاحبه ۳۰ تا ۹۰ دقیقه بود. برای این منظور، پژوهشگر پس از هماهنگی لازم به صورت حضوری و مجازی و با استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و با کسب اجازه از مصاحبه‌شوندگان مکالمه‌ها ضبط شد و افزون بر آن، در حین مصاحبه، مطالب مهم و کلیدی یادداشت شد. در این پژوهش، سوال‌های مصاحبه با خبرگان آشنا به حیطه پژوهش در جدول ۲ گزارش شده است.

جدول ۲. سوال‌های مصاحبه با خبرگان آشنا به حیطه پژوهش

ردیف	سوال
۱	از دیدگاه شما مشکل‌ها و محدودیت‌های برنامه‌درسی هنرستان‌های تولیدمحور کدام است؟ لطفا توضیح دهید.
۲	از دیدگاه جنابعالی مولفه‌های اثرگذار بر کارآمدی برنامه‌درسی هنرستان‌های تولیدمحور کدام است؟ لطفا توضیح دهید.
۳	از دیدگاه جنابعالی در ارائه برنامه‌درسی مناسب هنرستان‌های تولیدمحور چه عواملی را باید در نظر گرفت؟
۴	از دیدگاه جنابعالی محتوای برنامه‌درسی هنرستان‌های تولیدمحور چیست؟ آیا این محتوا در راستای پرورش خلاقیت هنرجویان می‌باشد؟
۵	برای اجرای الگوی برنامه‌درسی در کنار تولید چه راهبردهایی را پیشنهاد می‌کند؟ لطفا توضیح دهید.
۶	به نظر جنابعالی روش تدریس در الگوی آموزشی همراه با تولید باید چه ویژگی‌هایی داشته باشد؟
۷	از دیدگاه جنابعالی ویژگی‌های برنامه‌درسی هنرستان‌های تولیدمحور با رویکرد خلاقیت و ایده‌یابی چگونه باشد؟
۸	از دیدگاه جنابعالی پیامدهای حاصل از برنامه‌درسی هنرستان‌های تولیدمحور چیست؟

مراحل اجرایی پژوهش حاضر به این شرح بود که خبرگان آشنا به حیطه پژوهش با توجه به ملاک‌ها و معیارهای ورود به مطالعه شناسایی و سپس تعدادی از آنها در صورت داشتن ملاک‌ها و معیارها به عنوان نمونه انتخاب شدند. برای نمونه‌ها اهمیت و ضرورت پژوهش تشریح و درباره چگونگی استفاده از نتایج این مطالعه توضیح‌هایی بیان شد. افزون بر آن، برای آنها رعایت موازین اخلاقی تبیین شد و به آنان تعهد داده شد که همه موازین اخلاقی از جمله رازداری، محرمانه‌ماندن اطلاعات شخصی، عدم فاش کردن اسامی مصاحبه‌شوندگان و اختصاص کد به آنها و غیره رعایت گردد. مصاحبه‌ها در مکان و زمان از قبل هماهنگ شده انجام و در حین مصاحبه‌ها علاوه بر یادداشت مطالب مهم و کلیدی اقدام به ضبط مصاحبه‌هایی شد که به صورت حضوری یا مجازی اجرا شدند. در پایان از مصاحبه‌شوندگان تقدیر و تشکر به عمل آمد و با آنان درباره زمان و چگونگی در اختیار گذاشتن یافته‌های مصاحبه‌ها هماهنگی لازم به عمل آمد. لازم به ذکر است که داده‌های پژوهش حاضر با روش کدگذاری در نرم‌افزار مکس کیودا تحلیل شدند.

یافته‌های پژوهش

در این مطالعه، با ۲۰ نفر از خبرگان آشنا به حیطه پژوهش یعنی آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌ها مصاحبه به عمل آمد که اطلاعات جمعیت‌شناختی شامل جنسیت، سن، سابقه خدمت و تحصیلات آنها در جدول ۳ گزارش شده است.

جدول ۳. اطلاعات جمعیت‌شناختی خبرگان آشنا به حیطه پژوهش شامل جنسیت، سن، سابقه خدمت و تحصیلات

جنسیت	سن	سابقه خدمت	تحصیلات
مرد	۱۶ (۸۰٪)	۳ (۱۵٪)	فوق لیسانس
	۳۱-۳۰ سال	۱۱ (۵۵٪)	۳ (۱۵٪)
زن	۴ (۲۰٪)	۳ (۱۵٪)	دکتری تخصصی
	۳۱-۴۰ سال	۱۱ (۵۵٪)	۳ (۱۵٪)
	۴۱-۵۰ سال	۳ (۱۵٪)	۲ (۱۰٪)
	بالتر از ۵۰ سال	۳ (۱۵٪)	۴ (۲۰٪)

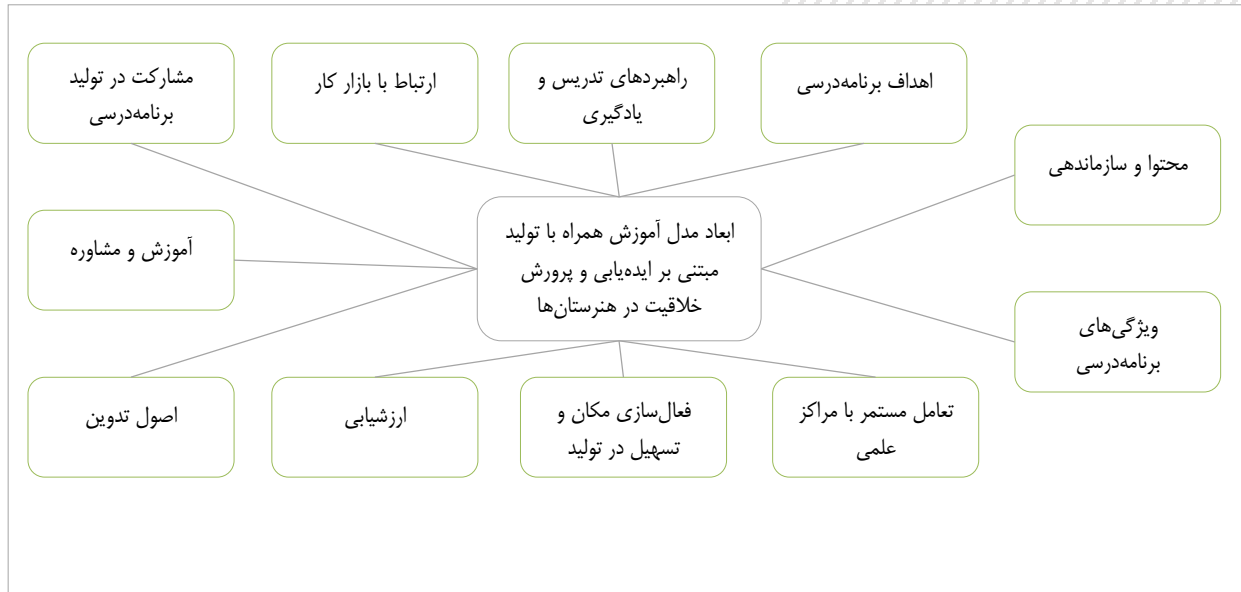
همان‌طور که در جدول ۳ گزارش شده است، بیشتر خبرگان آشنا به حیطه پژوهش مرد (۸۰ درصد)، دارای سن ۳۱-۴۰ سال (۵۵ درصد)، سابقه خدمت ۱۱-۱۵ سال (۵۵ درصد) و تحصیلات دکتری تخصصی (۸۵ درصد) بودند. کدگذاری مصاحبه‌ها جهت ارائه مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌ها در جدول ۴ گزارش شده است.

جدول ۴. کدگذاری مصاحبه‌ها جهت ارائه مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌ها

محتوا و سازماندهی	مؤلفه
محتوا و سازماندهی	توجه به خلاقیت در تدوین محتوا
	تلفیق محتواهای مختلف یادگیری در یکدیگر
	برای اجرای الگوی آموزشی در کنار تولید باید مدل‌های به‌روز و پرتقاضا آموزش داده شود
	در کتاب‌های آموزشی علاوه بر مهارت‌های تخصصی، نیازهای جامعه نیز باید در نظر گرفته شود
اهداف برنامه‌درسی	تناسب محتوا با نیازهای اشتغال
	اهداف آموزش باید به‌طور عینی تعیین شود
	باید بر تقاضاهای فعلی و کوتاه‌مدت برای بازار کار تمرکز کند
	فراهم کردن فعالیت‌های مهندسی و تمرین‌های عملی برای فراگیران تحت شرایط صنعتی
	تمرکز بر روی اهداف شغلی گسترده و بلندمدت
	انتقال محیط واقعی تولید به کلاس درس
	کاربردی کردن مفاهیم نظری
	افزایش نفوذ عملیات صنعتی از طریق دانش جدید
	نوسازی فرآیند تدریس و نزدیک کردن آن به صنعت تولیدمحور
	همسویی با تغییرات تکنولوژیک به اقتضای نیازهای صنعت و بازار
	بهبود کیفی و افزایش محصول
	افزایش توانایی هنرآموز استادکار و دبیر
	تأمین بخشی از منابع مالی موردنیاز واحدهای آموزشی آموزش‌دهندگان و فراگیران
	ارتقای کیفیت آموزشی با رویکرد آموزش تولیدمحور
دستیابی به مهارت‌های موردنیاز از مسیر خودآموزی	
راهبردهای تدریس و یادگیری	نوسازی فرآیند تدریس و نزدیک کردن آن به فرآیند صنعتی
	درگیر کردن هنرآموزان در مباحث یادگیری عملی
	تهیه برنامه و طرح درس مناسب همراه با خلاقیت جهت ایجاد انگیزه
	روش تدریس در الگوی آموزشی همراه با تولید به‌صورت مهارت‌آموزی میدانی واقعی یا شبه‌واقعی
	تدریس در الگوی آموزشی در کنار تولید باید به‌صورت آموزش مبتنی بر شایستگی
	تلفیق محیط واقعی و کاربردی با دنیای مجازی و دیجیتالی
ارتباط با بازار کار	تحقق اهداف و توسعه آموزش توأم با کار تولیدی خدماتی
	ارتباط با بازار کار و ارتباط بین آموزش مهارتی با نیاز بازار
	توجه به استانداردهای کمی و کیفی آموزش تولیدمحور

آشنایی هنرجویان با بازار کار	
ایجاد تحرک در مربیان	مشارکت در تولید برنامه‌درسی
درک ارزش مهارت و جایگاه آموزش همراه با تولید	
به هنرجویان مشاوره و هدایت شغلی داده شود	آموزش و مشاوره
تأمین و تربیت مربیان و آشنایی آنها با فناوری‌های جدید	
آموزش خلاقیت در راستای تولید	
آموزش‌های مهارت‌محور هنرجویان	
ارتباط بین اهداف دوره و برنامه‌های حوزه تولید	اصول تدوین
صراحت و قابلیت دستیابی به تولید واقعی	
پایبندی به دستورالعمل‌های آموزش‌های تولیدمحور	
در ارزشیابی دروس مهارتی استاندارد، نمرات نوبت اول و دوم باید پذیرش گردد و موثر واقع شود	ارزشیابی
در ارزشیابی قسمت عملی دروس مهارتی استاندارد هم نمرات مستمر و هم نهایی در گذراندن دوره لحاظ گردد	
ارزشیابی مستقل برای ارتقای کیفیت یادگیری و ارزشیابی عملی	
ارائه مستمر تصویری روشن و همه‌جانبه از وضعیت کنونی هنرجویان	
نظارت مستمر و جدی بر آزمون‌های عملی	
نظارت بر اجرای صحیح کارورزی	
تدوین الگوهای گواهینامه شایستگی	
تجهیز هنرستان‌ها با توجه به رشته‌های موجود در شهرستان	فعال‌سازی مکان و تسهیل در تولید
تسهیل و ایجاد مرکز فروش با حداقل اتلاف هزینه برای مشتری	
اختصاص تنخواه مناسب برای سهولت در دسترسی به منابع	
تهیه دستورالعمل‌های جامع با هدف تسهیل فعالیت	
برگزاری کارگاه‌های آموزشی و توجیهی	
ارتقای توان علمی هنرآموزان	تعامل مستمر با مراکز علمی
دوره‌های بازآموزی	
صلاحیت تخصصی	
همسویی با استانداردهای مهارت	ویژگی‌های برنامه‌درسی
همسویی با توانایی‌های عملی هنرجویان	
آموزش همراه با عمل و تجربه	

همان‌طور که در جدول ۴ گزارش شده است، مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌های استان گلستان دارای ۵۶ مولفه و ۱۱ بعد داشت. ابعاد مدل مذکور شامل محتوا و سازماندهی (با ۵ مولفه)، اهداف برنامه‌درسی (با ۱۴ مولفه)، راهبردهای تدریس و یادگیری (با ۷ مولفه)، ارتباط با بازار کار (با ۳ مولفه)، مشارکت در تولید برنامه‌درسی (با ۲ مولفه)، آموزش و مشاوره (با ۴ مولفه)، اصول تدوین (با ۳ مولفه)، ارزشیابی (با ۷ مولفه)، فعال‌سازی مکان و تسهیل در تولید (با ۵ مولفه)، تعامل مستمر با مراکز علمی (با ۳ مولفه) و ویژگی‌های برنامه‌درسی (با ۳ مولفه) بودند. ابعاد مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌ها در نمودار ۱ گزارش شده است.

نمودار ۱. ابعاد مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌ها

بحث و نتیجه‌گیری

تجربه هنرجویان و هنرآموزان موجب می‌شود تا نگاه کاهش‌گرایانه و تفکیکی در تدوین برنامه‌درسی که مانع انعکاس ارزش‌ها و مفاهیم اسناد تحولی در عرصه عمل است به نگاه کل‌نگر تغییر وضعیت دهد و موجب شود تا بار معنایی گزاره‌های برگرفته از اسناد تحولی امکان ورود به لایه‌های بعدی تدوین اعم از مواد آموزشی یا فرصت‌های یادگیری در سطح کلاس فراهم شود. این شیوه عمل تصمیم‌های فعالان عرصه آموزش و پرورش را در سطوح مختلف هماهنگ می‌کند و به رغم تنوع موقعیت‌های تربیتی به انتخاب‌های آنان جهت می‌دهد. علاوه بر آن، به معلمان اجازه می‌دهد تا سیاست‌های تربیتی را درک و تفسیر کند و آن را به زبان عمل در موقعیت‌های واقعی کلاس درس به‌کارگیرد. با توجه به مطالب مطرح‌شده، پژوهش حاضر با هدف ارائه مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌های استان گلستان انجام شد.

یافته‌های این مطالعه نشان داد که مدل آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌های استان گلستان دارای ۵۶ مولفه و ۱۱ بعد داشت. ابعاد مدل مذکور شامل محتوا و سازماندهی (با ۵ مولفه)، اهداف برنامه‌درسی (با ۱۴ مولفه)، راهنماهای تدریس و یادگیری (با ۷ مولفه)، ارتباط با بازار کار (با ۳ مولفه)، مشارکت در تولید برنامه‌درسی (با ۲ مولفه)، آموزش و مشاوره (با ۴ مولفه)، اصول تدوین (با ۳ مولفه)، ارزشیابی (با ۷ مولفه)، فعال‌سازی مکان و تسهیل در تولید (با ۵ مولفه)، تعامل مستمر با مراکز علمی (با ۳ مولفه) و ویژگی‌های برنامه‌درسی (با ۳ مولفه) بودند. یافته‌های مذکور همسو و همراستای یافته‌های Darvishpour et al (2022)، Fathiazar et al (2018) و Mikaeiloo et al (2017) بودند.

درباره بعد اول یعنی محتوا و سازماندهی با ۵ مولفه می‌توان گفت که محتوای برنامه‌درسی آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و خلاقیت باید متنوع و متکثر، برانگیزاننده و محرک خلاقیت، متناسب با نیاز روز باشد و سازماندهی این محتوا باید مبتنی بر سازماندهی مارپیچی و تلفیقی باشد. بنابراین، محتوای برنامه‌درسی در هنرستان‌ها و سازماندهی آنها باید بازنگری شوند و محتوای جدید بر اساس این مختصات یعنی مسئله‌محوری و نوآورانه بودن و محتوای مبوب به پرورش خلاقیت باید به‌صورت تلفیقی در لابه‌لای دروس مختلف ارائه شود. در نتیجه، برای داشتن مدارس حرفه‌ای فعال‌تر محتوای آموزش هنرستان باید با همکاری بخش صنعت، خدمات و آموزش و پرورش تهیه شود و جهت ارائه محتوای فنی در سطح فهم هنرجویان توجه به واقع‌گرایانه بودن و ارائه محتوا به‌صورت پودمانی می‌تواند مفید و موثر باشد.

درباره بعد دوم یعنی اهداف برنامه‌درسی با ۱۴ مولفه می‌توان گفت که اهداف برنامه‌درسی آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و خلاقیت در سطح سطح هدف کلی رشته، اهداف کلی هر درس و اهداف توانمندسازی تعریف می‌شود. اهداف هر سطح با توجه به منابع هدف‌گزینی متناظر آن سطح از استاندارد شایستگی حرفه، استاندارد ارزشیابی حرفه، اهداف دوره‌های تحصیلی، اهداف شاخه تحصیلی و اهداف حوزه‌های یادگیری تدوین می‌شود. الگوی هدف‌گذاری برنامه‌درسی ملی جمهوری اسلامی ایران و توجه به شایستگی‌های پایه در تدوین اهداف ملاک عمل است و اهداف آموزشی با رویکرد خلاقیت و ایده‌یابی عبارتی منطقی و واقع‌بینانه، صریح و روشن، قابل دستیابی، قابل اندازه‌گیری، دارای زمان‌بندی، کل‌نگر و ترکیبی از دانش، نگرش و مهارت، دارای سطح متناظر با الگوی هدف‌گذاری برنامه‌درسی ملی، تلفیقی از شایستگی‌های فنی و غیرفنی، پشتیبان وظایف و شایستگی‌های هنرستان‌ها هستند.

درباره بعد سوم یعنی راهبردهای تدریس و یادگیری با ۷ مولفه می‌توان گفت که راهبردهای تدریس و یادگیری برنامه‌درسی آموزش همراه با تولید با رویکرد ایده‌یابی و خلاقیت بر فرصت‌های نوسازی فرآیند تدریس و نزدیک کردن آن به فرآیند صنعتی ناظر است که هنرجو برای کسب شایستگی‌های لازم نیازمن به‌کارگیری آنها است. فعالیت‌ها باید با توجه به تهیه برنامه و طرح درس مناسب همراه با خلاقیت جهت ایجاد انگیزه طراحی شود و قابل اجرا بودن فعالیت‌های یادگیری در محیط یادگیری از مهم‌ترین ویژگی‌هایی است که در هنگامی طراحی به آن مورد توجه قرار می‌گیرد. انتخاب فعالیت‌های یادگیری باید طوری باشد که تقویت خلاقیت هنرجویان را دربر داشته باشد و برای این منظور باید از روش‌ها تلفیق محیط واقعی یا کاربردی با دنیای مجازی و دیجیتالی موثر استفاده شود. همچنین، استفاده از نرم‌افزارهای تعاملی، ایجاد فرصت‌های نوآوری و خلاقیت و روش‌های اکتشافی در یادگیری فعال در آموزش همراه با تولید با رویکرد ایده‌یابی و خلاقیت تاکید می‌شود.

درباره بعد چهارم یعنی ارتباط با بازار کار با ۳ مولفه می‌توان گفت که مطالعه برنامه‌درسی آموزش هنرستان می‌تواند اطلاعات جامعی درباره کمیّت و کیفیت برنامه‌های آموزشی ایجاد شود و با توجه به اینکه این آموزش‌ها مستلزم صرف هزینه و زمان زیادی است و برای این منظور باید به‌دنبال شناخت مهارت‌های موردنیاز بازار کار بود تا به نحو مناسب از منابع مختلف استفاده گردد و از هدررفتن آنها جلوگیری شود. در تناسب آموزش همراه با تولید با نیازهای بازار کار عوامل زیادی نقش دارند و ارتباط بین آموزش مهارتی با نیاز بازار، توجه به استانداردهای کمی و کیفی آموزش تولید و آشنایی هنرجویان با بازار کار از جمله عوامل موثر در این زمینه می‌باشند که بی‌توجهی یا کم‌توجهی به آنها دستیابی به هدف متناسب‌سازی آموزش‌ها با نیازهای بازار کار را ناممکن می‌سازد.

درباره بعد پنجم یعنی مشارکت در تولید برنامه‌درسی با ۲ مولفه می‌توان گفت که مشارکت ذینفعان به دلیل نقش موثر آنها در رویارویی و مواجهه موثر با چالش‌ها همواره مورد تاکید بوده و در تناسب آموزش همراه با تولید با مشارکت در تولید برنامه‌درسی عوامل زیادی نقش دارند. ایجاد تحرک در مربیان و درک ارزش مهارت و جایگاه آموزش همراه با تولید از جمله عوامل شناسایی شده در این زمینه هستند. نیازهای بازار کار همراه با تغییرهای محیط دچار تغییر می‌شوند و رفع نیازهای جدید مستلزم آن است که مربیان به‌طور مستمر از آموزش‌های به‌روز برخوردار شوند و یکی از مهم‌ترین بسترهایی که راهبردهای ایجاد تناسب میان هنرستان‌های تولیدمحور و نیازهای بازار کار می‌توانند در آن تحقق پیدا کنند درک ارزش مهارت و جایگاه آموزش در هنرستان است.

درباره بعد ششم یعنی آموزش و مشاوره با ۴ مولفه می‌توان گفت که پیش‌بینی منابع انسانی و توجه به تفاوت‌های فردی و هدایت آنها به سمت شکوفایی در راستای تأمین نیروی انسانی کاری بسیار سخت است و هماهنگی زیادی را می‌طلبد. برخی مشاغل برای افراد درونگرا و آرام مناسب هستند، در حالی که برخی دیگر برای افراد برونگرا و سازگار مناسب به نظر می‌رسند. هنرستان‌ها باید برای افزایش میزان اثربخشی به کارآموزان مشاوره و هدایت شغلی بدهند تا آموزش متناسب با استعداد و قابلیت فرد محقق گردد. مربیان هنرستان‌ها باید برای افزایش مهارت خود در راستای هدف سازمان تلاش کنند و با افزایش توانایی و مهارت در رشته‌های متنوع فنی و خدماتی به بالا رفتن کیفیت آموزش‌های فنی‌و حرفه‌ای کمک کنند.

درباره بعد هفتم یعنی اصول تدوین با ۳ مولفه می‌توان گفت که اصول تدوین برنامه‌درسی خلاقیت‌محور بر تحقق سند تحول بنیادین، ارتباط بین اهداف دوره و برنامه‌های حوزه تولید و پایبندی به دستورالعمل‌های آموزش‌های تولیدمحور مبتنی است که این برنامه‌درسی اهدافی از قبیل تقویت پرسشگری، تشویق خلاقیت، آشنایی با مفاهیم و روش‌های خلاقیت، دقت و تمرکز در محتوای درسی خلاق، رشد مهارت‌های سطح بالا را دنبال می‌کند. با توجه به این اهداف، برنامه‌درسی هنرستان‌های تولیدمحور بر اساس سند تحول به سمت پرورش تفکر نقاد و تفکر خلاق حرکت کند و هنرجویان را با رویکردها و فرآیندهای حل مسئله مواجه سازند.

درباره بعد هشتم یعنی ارزشیابی با ۷ مولفه می‌توان گفت که ارزشیابی فرآیندهای یاددهی و یادگیری هنرجویان باید مبتنی بر ارزشیابی مستقل برای ارتقای کیفیت یادگیری، ارزشیابی، نظارت مستمر و جدی بر آزمون‌های عملی، ارائه مستمر تصویری روشن و همه‌جانبه از وضعیت کنونی هنرجویان، نظارت بر اجرای صحیح کارورزی و تدوین الگوهای گواهینامه شایستگی باشد. با توجه به این مطالب، روش‌های ارزشیابی هنرآموزان از فعالیت‌های یادگیری هنرجویان نباید به‌صورت فرآورده‌ای و عینی باشد، بلکه لازم است هنرآموزان از آزمون‌های باز پاسخ و تشریحی در فرآیند تدریس استفاده کنند تا هنرجویان سنجش یادگیری‌های خود را به‌صورت تراکمی تصور نمایند و گامی مثبت در جهت رشد خلاقیت و ایده‌یابی بردارند.

درباره بعد نهم یعنی فعال‌سازی مکان و تسهیل در تولید با ۵ مولفه می‌توان گفت که برای آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌ها باید از راهکارهای تجهیز هنرستان‌ها با توجه به رشته‌های موجود در هر شهرستان، تسهیل و ایجاد مرکز فروش با حداقل اتلاف هزینه برای مشتری، اختصاص تنخواه مناسب جهت سهولت در دسترسی به منابع، تهیه دستورالعمل‌های جامع با هدف تسهیل فعالیت و برگزاری کارگاه‌های آموزشی و توجهی استفاده نمود.

درباره بعد دهم یعنی تعامل مستمر با مراکز علمی با ۳ مولفه می‌توان گفت که متأسفانه امروز فاصله قابل توجهی بین پتانسیل‌های علمی کشور با نیازهای بخش صنعت وجود دارد که باید شکاف موجود با تعامل بیشتر صنایع و مراکز آموزشی هنرستان‌ها تکمیل شود. در کشورهای توسعه‌یافته ارتباط مستمر و پویایی بین مراکز علمی و هنرستان‌ها ایجاد شده که از طریق آن این دو نهاد به توسعه و رشد یکدیگر کمک می‌کنند، اما در کشورهای توسعه‌نیافته این ارتباط وجود ندارد و هنرستان‌های به‌طور عمده به انتقال دانش به هنرجویان می‌پردازند و مراکز علمی و صنعتی هم کار خودش را انجام می‌دهد. به عبارت دیگر، هر کدام ساز خودشان را می‌زنند و کار و فعالیت خاص خود را بدون توجه به دیگری انجام می‌دهند.

درباره بعد یازدهم یعنی ویژگی‌های برنامه‌درسی با ۳ مولفه می‌توان گفت که این ویژگی‌ها باید طوری باشد که در آن ساختار مطابق با استاندارد مهارت بوده و بر اساس توانایی عملی هنرجویان سازمان به‌صورت مجموعه‌ای منسجم و واحد باشد که همه فعالیت‌های درون آن هماهنگ گردد. ویژگی‌های برنامه‌درسی در آموزش‌های هنرستان‌ها باید انعطاف کافی داشته باشد و آمادگی لازم را برای تغییر با توجه به شرایط بازار کار و حرفه‌ها و صنایع داشته باشند و بر روابط افقی در ساختار هنرستان به

جای روابط عمودی تاکید گردد. افزون بر آن، ویژگی‌های برنامه‌درسی نباید قائم به فرد باشد یعنی با جابجایی هنرآموزان، فعالیت خود را به نحو احسن انجام دهند و در راستای پیشبرد اهداف آموزش حرکت نمایند.

محدودیت‌های این مطالعه شامل عدم بهره‌مندی از نظرهای هنرجویان بود. از آنجایی که آموزش‌های همراه با تولید در هنرستان‌ها برنامه‌ای برای مهارت‌آموزان و هنرجویان و کمک به آنها است شاید وجود و بررسی نظرهای آنان مدل و استنباط دیگری را ایجاد نماید. همچنین، فراهم نبودن شرایط برگزاری مصاحبه‌های جمعی به صورت گروه‌های کانونی هنرآموزان و خبرگان محدودیت دیگر بود. این افراد به دلیل فعالیت زیاد در این حوزه اطلاعات فراوانی در اختیار دارند و تبادل نظر آنها با یکدیگر می‌تواند مدل پژوهش را کامل‌تر نماید. متخصصان و برنامه‌ریزان نظام آموزشی به‌ویژه نظام آموزش هنرستان‌ها با توجه به ابعاد و مولفه‌های شناسایی‌شده می‌توانند زمینه را برای بهبود آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت در هنرستان‌ها فراهم آورند. بنابراین، پیشنهاد می‌شود که:

- ✓ آموزش در هنرستان‌ها بر اساس نیازسنجی دقیق و مداوم طراحی و مدیریت شود.
- ✓ همکاری و تعامل داخلی با ذینفعان و افرادی که می‌توانند به ایجاد تناسب در آموزش‌های همراه با تولید با نیازهای بازار کمک کنند در دستور کار قرار گیرد.
- ✓ تولید مشارکتی در الگوی همراه با تولید می‌تواند در ایجاد انگیزه در هنرجویان و سرعت تولید در این الگو موثر واقع شود.
- ✓ برنامه‌های متنوعی برای آشنایی کارآموزان با بازارهای کار طراحی شود تا بتوان پیوند مناسبی میان این آموزش‌ها با نیازهای بازار کار ایجاد گردد.
- ✓ مشاوره و هدایت شغلی صحیح جزء جدایی‌ناپذیر آموزش در هنرستان می‌باشد که باید شکل مطلوبی صورت پذیرد.
- ✓ توجه به صلاحیت‌های حرفه‌ای هنرآموزان به‌ویژه تجربه‌های کاری در گزینش و ارائه آموزش‌های ضمن خدمت در طول خدمت در بهبود کیفیت آموزش ضروری است.
- ✓ برای اجرای الگوی آموزش همراه با تولید مبتنی بر ایده‌یابی و پرورش خلاقیت از مدل پژوهش حاضر و سایر مدل‌ها جهت آموزش استفاده شود.

موازین اخلاقی

برای نمونه‌های پژوهش رعایت موازین اخلاقی تبیین شد و به آنان تعهد داده شد که همه موازین اخلاقی از جمله رازداری، محرمانه‌ماندن اطلاعات شخصی، عدم فاش کردن اسامی مصاحبه‌شوندگان و اختصاص کد به آنها و غیره رعایت گردد.

تشکر و قدردانی

در پایان هر مصاحبه از مصاحبه‌شوندگان تقدیر و تشکر به عمل آمد.

مشارکت نویسندگان

در این پژوهش نویسنده اول مسئول اجرای مصاحبه و تحلیل داده‌ها و سایر نویسندگان مسئول نظارت بر اجرای پژوهش و نگارش مقاله بودند.

تعارض منافع

بر اساس گزارش نویسندگان هیچ تضاد منافی وجود ندارد.

References

- Azhdari M, Eftekhar Saadi Z, Borna M, Safarzadeh S. (2022). The effectiveness of time management on school commitment and creativity of female high school students in Ahvaz. *Sociology of Education*, 8(1): 178-189. (In Persian) doi: 10.22034/ijes.2021.542065.1186
- Darvishpour E, Saber Garkani A, Mosleh M, Sharifian L (2022). Presentation a model for standard education in Tehran's vocational schools in terms of skills training. *Journal of New Approaches in Educational Administration*, 13(1): 139-155. (In Persian) doi: 10.30495/jedu.2022.25143.5022
- Deravipor R, Assareh A, Nasri S, Armand M. (2022). Relationships between computer literacy and analytical literacy with creativity in students: The role of gender moderator. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 5(3): 41-53. doi: 10.61186/ijes.5.3.41
- Dortaj A, Abbaspour A, Dekavar A, Abdollahi H. (2019). Identify and prioritize effective factors in empowering in technical and vocational schools managers of Kerman. *Journal of Research in Educational Systems*, 13(46): 7-22. (In Persian) doi: 10.22034/jiera.2019.196609.1990
- Fathiazar E, Mikaeiloo Gh, Adib Y, Khallaghi AA. (2018). Examining the optimal methods of evaluation in productive training system in vocational schools. *Educational Measurement and Evaluation Studies*, 8(22): 79-108. (In Persian)
- Hassankhouei E, Rezvani A, Ahmadi V, Haji Arbabi F. (2021). Design and validation product creativity evaluation model in architectural design education. *Iranian Journal of Educational Sociology*, 4(3): 11-18. doi: 10.52547/ijes.4.3.11
- Howard Morris T. (2022). How creativity is oppressed through traditional education. *On the Horizon*, 30(3): 133-140. doi: 10.1108/OTH-09-2022-124
- Karimi S, Alizamani Sardarabadi S, Movahedi R. (2021). The role of cognitive and non-cognitive skills in shaping students' entrepreneurial intentions of agricultural vocational schools in Kermanshah province. *Agricultural Education Administration Research*, 13(56): 56-72. (In Persian) doi: 10.22092/jaeer.2021.354302.1817
- Kondo S, Fukushima K, Sekikawa H, Ogasawara MOY, Akiyama K, Koizumi H. (2022). What is the co-creative research environment that fosters creativity in the new behavioral society? *Procedia Computer Science*, 207: 4338-4347. doi: 10.1016/j.procs.2022.09.497
- Mikaeiloo Gh, Fathiazar E, Adib Y, Khallaghi AA. (2017). Factors affecting optimal implementation of internship in production based training model in vocational schools. *Journal of Curriculum Studies*, 12(45): 29-64. (In Persian)
- Moradi E, Nekhostein Goldoust A, Satari S. (2020). Investigating the underlying factors in transmitting entrepreneurial beliefs to students of vocational schools in Gilan province. *Journal of Curriculum Development and Educational Planning Research*, 10(2): 51-76. (In Persian)
- Parhizgar H, Talischi Gh, Toulabi Z. (2023). Identifying environmental factors affecting the formation of creative ability of 7-11-year old students in Ilam city. *Sociology of Education*. 9(2): 243-262. (In Persian) doi: 10.22034/ijes.2023.2003213.1414
- Perez-Luno A, Aguilar-Caro R, Munoz-Doyague MF. (2023). The influence of personality and team-member exchange on creativity: a gendered approach. *Gender in Management*, 39(1): 145-164. doi: 10.1108/GM-01-2022-0023
- Sobhaninezhad M, Tezhdan AR. (2015). Assessing the competency of trainers and labor-coaches in education with production outside the work and knowledge centre. *Journal of Educational Research*, 30: 24-65. (In Persian) doi: 10.52547/erj.2.30.3
- Soh K. (2017). Fostering student creativity through teacher behaviors. *Thinking Skills and Creativity*, 23, 58-66. doi: 10.1016/j.tsc.2016.11.002
- Xiang S, Li Y, Yang W, Ye C, Li M, Dou S, et al. (2024). The interplay between scientific motivation, creative process engagement, and scientific creativity: A network analysis study. *Learning and Individual Differences*, 109: 102385. doi: 10.1016/j.lindif.2023.102385